Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

21.2.2017 Lausunto

Ympäristöministeriö
Maarit Loiskekoski, neuvotteleva virkamies
Luontoympäristöosasto

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle 21.2.2017

Asia: **U 5/2017 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä (uusiutuvan energian direktiivi)**

Ympäristöministeriö on ollut U-kirjeen valmistelussa mukana, ja sillä on ollut mahdollisuus kommentoida U-kirjettä jo valmisteluvaiheessa. U-kirjeessä on käyty läpi REDII ja ilmaistu valtioneuvoston kanta. Ympäristöministeriö yhtyy valtioneuvoston kirjelmässä esitettyyn kantaan.

Ehdotuksella pannaan toimeen Eurooppa-neuvoston lokakuussa 2014 sopima ilmasto- ja energiapuitteiden mukainen tavoite nostaa uusiutuvan energian osuus vähintään 27 prosenttiin energian loppukulutuksesta vuonna 2030.

Marraskuussa 2016 voimaan tulleessa Pariisin ilmastosopimuksessa pyritään vähentämään kasvihuonekaasujen päästöjä siten, että ihmisen toiminnan aiheuttamat kasvihuonekaasupäästöt ja kasvihuonekaasupäästöjen nielut ovat tasapainossa tämän vuosisadan jälkipuoliskolla. Uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisellä on keskeinen rooli kasvihuonekaasujen päästövähennystavoitteiden saavuttamisessa.

Artiklakohtaisia huomioita

Artiklassa 15 säädetään hallinnollisista menettelyistä. Jäsenmaita koskevia uusia vaatimuksia ovat uusiutuvan energian tukia koskevan suunnitelman laatiminen ja julkaisu vähintään kolmelle tulevalle vuodelle, arvio uusiutuvan energialähteiden potentiaalista sekä jätelämmön ja -kylmän käytöstä lämmityksessä ja jäähdytyksessä osana direktiivin 2012/27/EU artiklan 14(1) mukaista kattavaa arviointia sekä hallinnollisten esteiden poistaminen liittyen pitkäkestoisiin sähkönostosopimuksiin ja uusiutuvien edistämiseen.

Artiklassa 15 on tiukennettu jäsenmaiden velvoitetta säätää uusiutuvan energian vähimmäistasosta uudisrakentamisessa ja perusteellisesti kunnostettavissa rakennuksissa. Tiukennus on toteutettu poistamalla sana ”tarvittaessa” ko. kohdasta. Artikla mahdollistaa kuitenkin edelleen tason saavuttamisen muillakin keinoilla kuin varsinaisella vähimmäistason asettamisella rakentamismääräyksissä. Näkemys on, että vastaava vaikutus voitaisiin katsoa saavutettavan energiamääräyksiin sisältyvällä energiamuotojen kertoimilla ja asetetuilla E-lukuvaatimuksilla.

Artikla 16 sisältää jäsenmaille uuden velvoitteen perustaa 1.1.2021 mennessä yhteyspiste uusiutuvan energian tuotannon ja siihen liittyvän siirto- ja jakeluinfrastruktuurin

rakentamisen ja käytön luvitukseen. Tämän yhteyspisteen tulee koordinoida ja ohjata hakija koko luvitusprosessin läpi ja toimittaa lopuksi myös laillisesti sitova päätös. Lupaprosessin läpiviennille määritellään enimmäiskestot.

Artikla 17 sisältää uuden yksinkertaistetun notifiointimenettelyn, joka koskee pienten laitosten ja demonstraatioprojektien (alle 50 kW) verkkoonpääsyä ja uusiutuvan energian laitosten uusimista (ei tarvittaisi uutta lupaa, jos merkittäviä ympäristöllisiä tai sosiaalisia vaikutuksia ei ole odotettavissa).

Tiedottamista ja koulutusta käsittelevä artikla 18 ja liite IV eivät sisällä merkittäviä muutoksia nykytilanteeseen verrattuna. Suomessa on käynnissä vapaaehtoisuuteen perustuva uusiutuvan energian asentajien sertifiointikoulutus, jossa käymällä ko. koulutuksen ja suorittamalla vaaditun tentin voi hakea itselleen sertifikaattia (sertifikaatti maksullinen). Koulutusta voivat antaa Energiaviraston hyväksymät kouluttajat. Sertifikaatin myöntämisestä vastaa ns. Uusiutuvan energian toimikunta, jonka toiminnasta vastaa Motiva Oy (ympäristöministeriön osarahoituksella).

Artiklassa 26 koskee kiinteiden ja kaasumaisten biomassojen kestävyyskriteereitä. Komission RED II – direktiiviesityksessä metsäbiomassoille esitetään kestävyyden todentamista maatasolla. Vaihtoehtoisesti, jos tietoja ei ole saatavilla maatasolla, voidaan vastaavat tiedot antaa metsälön/metsätilan tasolla. Hallinnollisesti ja kustannusten kannalta esitys on järkevä. Biodiversiteetti on pyritty huomioimaan edellyttämällä, että korkean suojeluarvon omaavat alueet, mukaan lukien kosteikot ja suot/turvemaat, suojellaan ja että hakkuiden vaikutukset maaperän laatuun ja biodiversiteettiin minimoidaan. Nykyiseen direktiiviin sisältyvät kasvupaikkarajoitukset eivät enää jatkossa koskisi metsäbiomassoja.

Riskipohjaisen mallin sisältöön ja käytännön toteutukseen liittyy lukuisia avoimia kysymyksiä. Esityksessä puhutaan korkean suojeluarvon omaavista alueista, mutta ei ole määritelty, mitä termillä tarkoitetaan. Auki on myös se, miten näytetään toteen biomassan korjuun vaikutusten minimointi mm. maaperän laadun ja monimuotoisuuden osalta. Metsien monimuotoisuuden turvaaminen riippuu voimakkaasti siitä, miten talousmetsissä toimitaan, sillä valtaosa metsistä (n. 90 %) on talouskäytössä. Pelkkä korkean suojeluarvon omaavien alueiden suojelu ei siis riitä, vaan monimuotoisuus on turvatta myös talousmetsissä.

Kriteereitä toimeenpantaessa maatasolla tulee arvioida myös se, millaisen todentamisjärjestelmän kriteerit vaativat. Suomen metsäkeskus tekee vuosittain yksityismetsissä luontolaadun seurantaa, jossa arvioidaan mm. energiapuun korjuun jälkiä ja arvokkaiden luontokohteiden säilymistä. Otanta on kuitenkin erittäin pieni, alle prosentin luokkaa koko käsittelypinta-alasta.

Myös toimijoiden roolit tulee määrittää eri tilanteissa. EU:n komissio on todennut aiemmassa yhteydessä, että metsien hoito ja käyttö jäsenmaissa on kestävää. Suomen osalta päädytäänkin todennäköisesti maatason kestävyyden osoittamiseen. Ongelma tuontibiomassan osalta on se, miten luotettavasti kriteerit pystytään todentamaan kolmansien maiden osalta, ja jos mennään metsälö/metsätilatason todentamiseen, kuka on vastuussa todentamisesta.